

30 LET RUGBY

Kapitán našeho reprezentačního mužstva ing. Vlad. Vondráček.

SNÍMKY: J. PILMANN a ARCHIV

V lidském životě je třicátka krásný věk, ve sportu však jinošská léta a u našeho rugby je člověk na rozpacích. Nepoznám, zda ještě nekouše mléčnými zuby. Třicet let se naši rugbyisté živil pískotem, věčně trávící nadějí, že teď, a snad už doopravdy, se i na ně usměje přízeň. Tou přízní myslí zájem diváků a konečně i uznání, že rugby je sportem pro mládež i muže velmi vhodným. O tom je totiž po celých těch 30 let každý z nás rugbyistů přesvědčen, jenomže – a jaká škoda – ostatní tomu stále ještě nemohou přijít na chuť. A tak místo toho, aby rugby bylo u nás dnes již známým a populárním sportem, zůstalo zakleto jen pro skrovný kruh nadšenců. Vždyť nenajdeš druhé hry, ve které by nejpěknější lidské vlastnosti – statečnost, důmysl, rozhodnost a kolektivnost – našly uplatnění, jako právě v rugby! Ale to již Mark Twain říkal, že „ani zlato za cenu olova neprodáš, když je nenabídneš“. Naši rugbyisté pokládají svůj sport za „zlato“, ale zatím je neumějí nabídnout. Proto by bylo nesprávné vinit ostatní z toho, že třicátník nosí klukovské kalhoty na jedné šli...

Šiška starší Ferdy Mravence

Rugby má stoletou tradici. Narodilo se v Anglii a odtamtud se rozběhlo do světa. Ve Francii trvalo téměř 50 let, než šišatý míč zdomácněl v rukou chlapců a mužů. A tam poznal rugby i Ondřej Sekora, náš známý malíř a spisovatel, jehož kresby a slova těší a poučují malé i velké. Když se před třiceti roky vrátil Sekora ze studií z Paříže, nemohl jinak než se rozdělit s našimi sportovci o to, co tam poznal – o rugby! Byl prvním trenérem, rozhodčím, autorem pravidel i českého názvosloví. Našel v Brně, v Bratislavě i v Praze několik desítek nadšenců, jimž probrat se s rugbyovým míčem v náručí mezi protivníky, ke všemu odhodlanými, bylo největší radostí.

Učednická léta! Rugby bylo považováno za sport „silných“ mužů. Ve všech pěti-šesti mužstvech měl cech zápasníků a rohovníků převahu. Dlouho trvalo, než vtip, rychlost a kolektivní pojetí hry slavily úspěch. Rugby se stalo opravdu hrou a nepřipomínalo už štvanci na jehnu. Přesto však v soutěži se zahraničními soupeři jsme byli náchylní zapomenout na mazanost Davidovu. Golášovy svaly, jimž jsme dávali přednost, ani nadšená bojovnost a obětavost nestačily. Ani k úspěchu proti zahraničním soupeřům ani k získání přízné hlediště. Prohrávali jsme na obou frontách. Takový to byl paradox: sto a ještě pár mladenců milovalo šišatý míč a bylo přesvědčeno, že rugby je nejkrásnějším sportem. Žádná oběť k tomu, aby hra „chytla“, jim nebyla velkou. Znali jeden druhého, byli a jsou dnes dobrými kamarády, hostejno, zda hráli ve Spartě, Slavii, v Brně či ve Strakovce. Ale na hřišti a hlavně u „zeleného stolu“ bylo po přátelství. Zájem klubů dusil a nakonec zadusil rozum i – rugby. „Válčilo“ se až k zániku. Po deseti letech zmizeli rugbyisté s našich hřišť.

A Ondřej Sekora oblíbil naše děčka Ferdou Mravencem...

Radostně vpřed

Tak se jmenovala jedna parta, která spolu s dalšími – Bleskem, Discosem, Veleslavínem, XV. starých internacionál, Melantrichem a k doví s kým ještě, v posledních dvou letech okupace oživila naše hřiště opět rugbyovou hrou. „Staří“ konečně přišli na správný recept: zahodili klubové fábovy a podali šišku mladým. Rugby naráz vypadlo z plenek. Po osvobození vystoupilo rugby opět z „illegality“, družstva se přimkla ke sportovním klubům a hra se opět uchytila i v Brně, Vítkovicích, v Gottwaldově. To byla vskutku léta ve znamení „radostně vpřed“. Každoročních státních cvičitelských kursů se zúčastňovali instruktoři z armády, ve které bylo rugby velmi ceněným sportem.

Bohatý byl i mezinárodní pořad. Hráli jsme v Holandsku, Francii, Itálii a doma hostili Rumuny, Angličany a Francouze. Národní mužstvo navázalo na zápasy první generace s Itálií. V Parmě jsme prohráli v roce 1948 0:17, ale o rok později jsme vzali odvetu v Praze 14:6. A nad Holanďany jsme uměli zvítězit v Bussumu 14:8. Všechno se zdálo být v nejlepšímu pořádku.

Zápas však ještě neskončil

Utkaní o přízeň diváka ovšem nebylo zdaleka skončeno a klíček, otvírající lepší budoucnost pro rugby – podchytení mládeže – nikoho ani nenapadlo hledat. Proto se najednou vrátily našemu rugby opět dětské nemoci, z nichž se neumělo probrat při narození a na které začalo zmírat. Klubová trička, záluďná hra u „zeleného stolu“, přepjatá řevnivost. A tak najednou, jakoby přes noc, zmizelo rugby z armády. V nově organizované tělovýchově se sice rugby dostalo velkých hmotných prostředků, takže již několik let hrajeme hlavní soutěž v celostátním měřítku. Přesto však počet oddílů ustrnul, spíše klesl. A jak ukazují výsledky našich rugbyistů v mezinárodních utkáních z posledních tří let, ani úroveň hry se v porovnání s minulostí valně nezlepšila.

Dva klady

Prvním je tvrdošíjná houževnatost a víra dnešní rugbyové generace, že si „místo na slunci“ vybojuje. Druhým kladem je, že již tři roky organizují rugbyisté dorost. Dokonce hrají soutěž. To je

velký pokrok, práce, ze které budeme sklízet v příštích letech. Teď tedy už není třeba se strachovat, že by nějaké „spalňičky“ zmohly našeho třicátníka. Ale jde o to, pomoci mu k rozletu. Jak na to?

Zbavit se řevnivého klubismu

V rugby nejsme dobrými hospodáři. Vynaložené prostředky nenesou přiměřené výsledky. A přitom nezmizela obětavost a někde i skromnost. Neumíme však prostředků správně použít! V současné organizaci tělovýchovy zmizelo rugby na úseku armády. Slabě žije na úseku škol, ač právě na vysokých školách by mělo rugby patřit k prvním sportům. Valná část rugbyových oddílů patří k úseku TSO ROH. Tam však, podobně jako v mnoha dalších sportech, vidí oddíly a činovníci jediný cíl – mezinárodní styk. A zatím by naše rugby potřebovalo jednak opravdu rugbyová hřiště, jednak důsledné zaměření na práci s mládeží. Za mládež nesmíme považovat jen dorostence od 15 let, ale školáky od 10 roků. Třicetileté zkušenosti nám říká, že ani nejvydařenější mezinárodní zápas nám neudělal tolik, jako ti, kteří dostali příležitost sáhnout si na šišku a rugby si zahrát. O ně pečovat, takové získávat, to je činnost pro rozvoj rugby. Pak však musí bezpodmínečně padnout všechny zábrany, dusící rugby po třicet let: klubismus, přepjaté a nezdravé fanouškovství. Zdá se, že čím je sport menší, tím více starobylých přezítek se v něm přizívuje a vysává z něho životaschopnost. Snad by se dala pochopit zdravá řevnivost a soutěživost mezi jednotlivými úseky. Ta však neexistuje. Zato však trvá „válka“ mezi Dynamem a Spartakem a dalšími. Je to jako dusítko, které nedovoluje, aby rugbyisté hráli v orchestru našeho sportu vskutku důstojný part.

Co s mladými?

Nikdo z nás není rugbyovým Kolumbem a neobjeví nový svět. Tuhle moudrost jsme si říkali stokrát a potvrdili nám to i francouzský trenér Dupont před pěti roky i rumunští a italsí reprezentanti v poslední době. Hrajme rugby s chlapci! Na malém hřišti, bez skládání, jen aby si zamílovali míč, pohyb, spolupráci. Od míče se zaujmou i pro hru! Léta se vymlouváme na posudky lékařů, schválení pedagogů, vědců, posouzení mládežnických komisí a kdovíkoho ještě. A zatím jde o jedno a totéž – dopřát mládeži zdravý pohyb pod odborným dozorem! Pohyb je pro rugby typickým. Půjde o dohled, vedení. Je nutné si metodicky ujasnit postup nácviku i míru zatížení. A nezapomeňme na hru, na soutěžení i těch nejmladších, neboť to je sůl, měnicí se zítřka ve zlato.

A co pro diváky?

Především se na pár let zaměříme ukazovat na hřišti v zápasech, co je v rugby nejpřitažlivější a pro oko diváka nejpoutavější. To všechno rušné, pohybové, nestatické. Upustíme od siláckosti a kopání do autu. Přestaňme „válčit“ o body, ale bojujme o čistotu a krásu hry, o lepší a kolektivnější spolupráci, o vyšší dynamičnost akcí. Takhle bojovali a nakonec získal divák i mládež ve Francii i v Rumunsku.

Je přece už na čase vyrůst z dětských kalhot v jinocha a muže. Nebo nám to bude trvat ještě dalších třicet let?

GUSTAV VLK, bývalý reprezentant

Největšího mezinárodního úspěchu dosáhli naši rugbyisté vítězstvím nad Itálií 14:6 v květnu 1949 v Praze. Na snímku je vítězné národní mužstvo. Zleva stojí: Ondráček (býv. reprezentant), Zrůst, Papoušek, Biňovec, Rinágl, Mydloch, Flechatý, Jůza, Barchánek, Holub, v podřepu jsou Vaníček, Rábl, trenér Vlk, Brejla, Žižka, Matuška a Häusler.

Tak se bojuje o míč v rugbyovém mlýnu. Snímek je z pohárového utkání Dynamo Praha–Dynamo Praha Spo.

Rychlost, vtipné úniky a kolektivnost hry patří k základním znakům rugby. Sebelepší jedinec neznamená nic, každý musí dokonale spolupracovat se svými druhy, a pak teprve se může dostavit úspěch celého mužstva. Na snímku zachytil fotoreportér moment těsně před položením trojky v utkání Spartak Praha AZKG–Spartak Praha Sokolovo.

PAMÁTNÍK I. CELOSTÁTNÍ SPARTAKIÁDY

Na stole je přede mnou nová kniha. Neobyčejná, míldá a navracející nám to nejkrásnější z loňského roku – dny I. celostátní spartakiády. Tenkrát v červenci si mohli nadšenci přivést z Prahy nejkrásnější dárky, ale ne ten, který přichází do knihkupectví teď a je dárkem nehezčím. Vrátili statisícům cvičenců chvíli, kdy plní vzrušení zaplnili zelenou plochu stadionu, a dá milé vzpomínky i těm, kteří s radostí v očích sledovali celou tu krásu.

Kniha byla vydána ve velkém nákladu, a přece bude brzy rozebrána, neboť statisíce milovníků spartakiády budou dychtivě číst a prohlížet vše to podmanivé, co nám sestavil zasloužilý pracovník v tělesné výchově a sportu, nositel Řádu republiky Vilém Mucha. Zkušený novinář a publicista, který viděl do celého složitého mechanismu loňské spartakiády, nám předkládá dlo jedinečné a reprezentační po každé stránce. Je hodno velké spartakiády.

Ne nadarmo je kniha památkem První celostátní spartakiády. Začíná slovy národní umělkyně Marie Majerové, nadepsanými – Chvála spartakiády. Spisovatelka v nich vzpomíná na uchvacující pocit, proměňující hmotu těla na básnický prožitek. A proto dává do úvodu knihy tolik pěkných uměleckých slov pějících chválu na počín statisiců, které procházely Branou borců a jimž patří vavřínová snítka vítězství. Před našima očima se promítá jedna stránka za druhou. Ukazují nejdříve houževnatou přípravu v jednotách, dokumentují, kolik úsilí bylo třeba, než se spartakiáda narodila. Máme tu snímky nezapomenutelné Zlaté brny, jimž vědci barevné fotografie. Každé cvičení má hrst stran, každý cvičenec tu najde to „své“ cvičení, které měl tolik rád, mnozí tu najdou i sebe...

První polovinu knihy zalévá nadšení mláď, vrcholící cvičením Pracovních záloh. Pak kniha ukazuje průvod mládeže rozjásanou Prahou, veselice krojovaných skupin a snímky spartakiádního stadionu, naplněného dospělými cvičenci ze závodů, kanceláří a vesnic. A opět průvod, tentokrát dospělých, dny Svazarmu a vojáků, den vodních sportů a nakonec jezdecké dny a Festival lidové umělecké tvořivosti. A na posledních stránkách se Praha loučí... Posledními snímky, posledními slovy, jež připomínají a zavazují: Na shledanou v tělocvičnách, na hřištích a pak na II. celostátní spartakiádě 1960!

U snímků najdeme i slova významných lidí o spartakiádě. Švédský spisovatel Arne Hirdman, sovětský literát Boris Polevoj, indický novinář Massod Ali Khan, významný korejský pracovník v tělovýchově Sin Bom En. Ti všichni a mnozí další nám potvrzují, jak veliké, ve světě ojedinělé dílo postavili náš lid. O každém cvičení se zde také hovoří slovy našich novinářů, básníků a spisovatelů. Jsou zde i statistické údaje o počtu cvičenců, i popis cvičebních úborů a zaznamenaní skladeb a hudebního doprovodu.

To vše svědčí o lásce, s jakou autor Vilém Mucha, grafik Zdeněk Rossman a tiskaři přistupovali k tak odpovědné práci. Autoři chtěli nejen ukázat čtenářům věrný obraz spartakiádních slavností, ale snažili se dát knize i ideovou náplň a dokázat, jak spontánně rostla naše tělovýchova a jak je, jako celý náš život, prochnutá láskou k míru.

Kniha má jasný tisk, vhodný papír a vkusnou vazbu z rezného plátna. Na 255 stránkách je sneseno mnoho dokumentárního a uměleckého materiálu, a tak cena publikace – 50 Kčs – je přiměřená. Knihu vydalo Státní tělovýchovné nakladatelství a lze je poděkovat všem, kteří se přičinili o to, že v těchto dnech přichází na náš knižní trh. Dr. LUDVÍK KÜHN